

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. de heer Boswijk, mevrouw Van Eijk en heer Diederik van Dijk
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 28 april 2025
Betreft *Wet bestuurlijk verbod ondermijnende organisaties (35 079)*
ons kenmerk 168303.11U

Geachte heer Boswijk, mevrouw Van Eijk en heer Van Dijk,

De leden van vaste commissie voor Justitie en Veiligheid hebben kennisgenomen van uw initiatiefvoorstel *Wet bestuurlijk verbod ondermijnende organisaties (35 079)*. De commissie heeft op 2 maart 2021 eindverslag hierover uitgebracht. De plenaire behandeling staat (ruim vier jaar later) gepland op 20 mei 2025. Gelet op het tijdsverloop tussen de schriftelijke voorbereidingen en de plenaire behandeling wensen de leden van de fracties van de **PvdD** en de **SGP** u voorafgaand aan de plenaire behandeling nog enkele vragen te stellen over het voorstel.¹ Het lid van de fractie van 50PLUS sluit zich aan bij de vragen van de leden van de fractie van zowel de PvdD als de SGP.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdD

Op recente vragen van de leden is door de minister van justitie op 1 april 2025 geantwoord.² Deze antwoorden vormen aanleiding voor de volgende vragen aan de initiatiefnemers.

Vraag 1

De minister antwoordt dat het initiatiefvoorstel is gericht op de aanpak van criminele motorbendes.³ Deelt u het oordeel van de leden dat uit geen van de wettelijke voorschriften van het voorstel blijkt dat de voorschriften niet zouden kunnen worden toegepast op organisaties die strijden voor de aanpak van een maatschappelijk probleem en die activiteiten verrichten die wettelijk verboden zijn die naar het oordeel van de overheid leiden tot ontwrichting van delen van de samenleving?

Vraag 2

Deelt u het oordeel van de leden dat door het niet opnemen van de voorwaarde "vanuit ideologisch motief is gericht op ondermijning van de democratische rechtsstaat" in artikel 2, de toepasselijkheid van de wet ook geldt voor organisaties die handelingen verrichten die tot de zogeheten burgerlijke ongehoorzaamheid kunnen worden gerekend of die juist gericht zijn op het voorkomen van overheidshandelen dat gericht is op aantasting van de rechtsstaat?

¹ De leden van de fracties van de PvdD en de ChristenUnie hebben recent ook enkele vragen gesteld aan de minister van Justitie en Veiligheid. Deze vragen heeft de minister bij brief van 1 april 2025 beantwoord (*Kamerstukken I 2024/25, 35 079, L.*)

² *Kamerstukken I 2024/25, 35 079, L.*

³ *Kamerstukken I 2024/25, 35 079, L (antwoord op vraag 2c, p. 10).*

Vraag 3

Aan de minister waren in vraag 3a twee situaties voorgelegd met de vraag of uit het wetsvoorstel blijkt dat deze niet onder die wet zouden vallen.⁴ De minister geeft zelf als oordeel dat de in de vraagstelling genoemde organisaties niet zijn aan te merken als een criminele motorbende of een daarmee vergelijkbare organisatie.

Vraag 3a

Deelt u het oordeel van de minister? Op grond van welke wettelijke bepalingen van het voorstel en met welke redenering komt u tot die conclusie?

Vraag 3b

Als het wetsvoorstel tot wet wordt, is het dan een minister in de toekomst verboden om tot een ander oordeel te komen?

Vraag 3c

Deelt u het oordeel van de leden dat de toepassing van de wet door een meer autocratisch bewind in Nederland kan leiden tot het verbieden van organisaties die maatschappelijk in verzet komen tegen autocratische overheidsmaatregelen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SGP

De leden van de fractie van de SGP hebben met belangstelling kennisgenomen van het initiatiefvoorstel. Deze leden hebben nog enkele vragen.

Onder de systematiek van artikel 2:20 BW kan uitsluitend het Openbaar Ministerie een verzoek tot een verbodenverklaring indienen bij de rechtbank. Op een bestuursrechtelijk verbod zoals beoogd in het initiatiefvoorstel geldt het regime van de Algemene wet bestuursrecht. Volgens het bestuursrecht kan eenieder een aanvraag indienen bij een bestuursorgaan, zoals de minister. Hoe wordt voorkomen dat dit resulteert in een "free for all" waar burgers verzoeken indienen tegen organisaties waarmee zij het op ideële gronden oneens zijn? Waarom is dit niet alleen voorbehouden aan bestuursorganen die belast zijn met de handhaving van de openbare orde? Begrijpen de leden het goed dat onder de systematiek van het initiatiefvoorstel andere bestuursorganen, zoals burgemeesters, die vanuit hun functie belast zijn met het handhaven van de openbare orde, hiermee een extra instrument ontvangen waarmee zij een verzoek tot verbodenverklaring bij de minister kunnen indienen?

De versoepeling van de civielrechtelijke systematiek heeft geleid tot een bekorting van de handhavingstermijn van 216 weken naar 41 weken. Biedt een bestuursrechtelijk verbod dan nog enig voordeel ten opzichte van dit handhavingsperspectief? Kan in de beantwoording ook worden ingegaan op de bevelsbevoegdheid onder artikel 2:20 BW om bij de verbodenverklaring te bevelen dat organisaties of betrokken personen bepaalde maatregelen nemen of gedragingen nalaten totdat over het verbod onherroepelijk is beslist?

Het voorgestelde bestuursrechtelijke verbod kan naast het civielrechtelijk verbod bestaan en heeft een andere focus, namelijk verstoring van de openbare orde wegens de cultuur van wetteloosheid. Hoe wordt de afweging gemaakt wanneer welke van de twee instrumenten wordt toegepast?

Met een "cultuur van wetteloosheid" doelen de initiatiefnemers op organisaties waarvan een groot aantal leden stelselmatig betrokken is bij gedragingen die door hun ernst en door hun aantal of

⁴ Kamerstukken I 2024/25, 35 079, L, p. 3-4.

datum 28 april 2025
ons kenmerk 168303.11U
blad 3

tijdsduur een wezenlijke aantasting inhouden van de veiligheid of de vrijheid van derden. Daarbij moet gedacht worden aan ernstig verwijtbare criminele gedragingen die vaak gepaard gaan met geweld, bedreiging, intimidatie of afpersing. Betekent dit dat ideële organisaties die tijdens een demonstratie wetsovertredingen begaan niet onder deze kwalificatie van wetteloosheid vallen? Kunnen de initiatiefnemers dit verduidelijken met voorbeelden?

Eerder is beargumenteerd dat de beperking al mogelijk is, maar dat het enige verschil is dat in dit initiatiefvoorstel de rechtsbescherming ex post plaatsheeft in plaats van ex ante. Kunt u het beeld van deze leden bevestigen dat het verbod qua reikwijdte uitsluitend ziet op organisaties die zich stelselmatig schuldig maken aan ontwijking van de maatschappij door ernstige, ondermijnende criminaliteit? En dat het uitsluitend gaat om organisaties waarvan het wenselijk is dat zij per direct hun ondermijnende activiteiten stoppen?

De leden van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid zien met belangstelling uit naar uw reactie en ontvangen deze graag uiterlijk **vrijdag 16 mei 2025, 12.00 uur**, met het oog op de plenaire behandeling van het initiatiefvoorstel op 20 mei 2025.

Hoogachtend,

Mr. B.O. Dittrich
Voorzitter van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid